

Umsögn um frumvarp til laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða

Heildarsamtök opinberra starfsmanna, BSRB, Bandalag háskólamanna og Kennarasamband Íslands, hafa ákveðið að veita sameiginlega umsögn um frumvarp til laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Heildarsamtökin fagna því að nú verði sett heildarlög um starfsemi lífeyrissjóða þar sem leikreglur eru gerðar skýrar og skilyrði sett um starfsemi lífeyrissjóðanna í því skyni að auka öryggi sjóðfélaga. Um leið eru sett ákvæði um séreignarsparnað og skilið á milli samtryggingar og séreignarsparnaðar. Hingað til hafa engin lög eða kjarasamningar verið fyrir hendi um séreignarsparnað til lífeyris og mikilsvert að nú verði sett lög til að auka öryggi um þenna einstaklingsbundna sparnað.

Heildarsamtökin telja engu að síður nauðsynlegt að vekja athygli á því að sumar greinar frumvarpsins þarf að skerpa og umorða til að taka af allan vafa um þá merkingu þeirra, sem sátt virðist vera að mestu leyti um.

Um einstakar greinar frumvarpsins:

2. grein.

Í 2. gr. frumvarpsins er ekki vísað til "*lífeyrissjóðs viðkomandi starfsstéttar eða starfshóps*" eins og gert er í l. nr. 55/1980 en þessi grein má heita formgerv-ing á tímamótasamningum ASÍ-félaganna og VSÍ um almennan lífeyrissparnað launamanna skv. kjarasamningum stéttarfélaganna. Ástæða er til að vara við röskun á orðalagi þessarar greinar sem gæti orðið þess valdandi að draga úr tiltrú á hinu kjarasamningsbundna lífeyriskerfi launamanna.

Í 2. mgr. 2. gr. frumvarpsins er vísað til þess að um lífeyrissjóðsaðild fari eftir því sem kveðið er á um í lögum, kjarasamningum eða ráðningarsamningum. Í skýringum með þessari grein segir orðrétt:

Sé ekki kveðið á um aðildina í sérilögum eða kjarasamningi getur vinnuveitandi gert þá kröfu í ráðningarsamningi að starfsmaður hans greiði í tiltekinn lífeyrissjóð.

Hér fer ekki á milli mála að vinnuveitanda er veitt vald til að ákveða lífeyrissjóðsaðild annarra en þeirra sem hafa vísa aðild skv. lögum eða kjarasamningum. Eðlilegra væri að löggjafinn reyndi fremur að styrkja samningsstöðu starfsmanna fremur en að veita vinnuveitanda sjálfðæmi um þessa mikilvægu ákvörðun.

Í umfjöllum um sömu málsgrein segir að sveitarfélagi sé heimilt að gera starfsmönnum sínum skylt að greiða í lífeyrissjóð sveitarfélagsins nema að það hafi samið um aðra skipan. Þessi tilvísun er ekki alls kostar rétt, vegna þess að skylduaðild hjúkrunarfræðinga og grunnskólakennara að Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga byggir á ákvæðum laga nr. 1/1997 og nr. 2/1997 en þar er málsaðilum heimilt til framtíðar að semja sín á milli um aðild að lífeyrissjóði.

Að þessu virtu mætti orða 2. mgr. 2. gr. svo:

Um aðild að lífeyrissjóði fer eftir því sem kveðið er á um í sérlægum eða kjarasamningum stéttarfélags og atvinnurekenda og í samþykktum hlutaðeigandi lífeyrissjóðs.

Í greinargerð gæti komið fram að skylt sé að virða lögbundna eða kjarasamningsbundna aðild að lífeyrissjóði en einstaklingar hafi að öðru leyti fullan samningsrétt um val á lífeyrissjóði eftir því sem þeir eiga kost á, sbr. 2. mgr. 2. gr.

5. grein

Þessi grein frumvarpsins er greinilega samin í upphafi út frá því að réttindi í lífeyrissjóðum miðist við iðgjöld og ávöxtun þeirra eins og er í almennu lífeyrissjóðunum. Þegar samtök opinberra starfsmanna gerðu athugasemdir við fjármálaráðherra vegna orðalags greinarinnar var því lýst yfir að greininni væri ætlað að virða þá tegund lífeyristryggingar sem er í Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga, sbr. I nr 1/1997 og 2/1992, þ.e. að lögbundin réttindi í þessum sjóðum og fjármögnun þeirra með breytilegu iðgjaldi teldist lágmarksiðgjald í merkingu 2. mgr. 5. gr. frumvarpsins.

Heildarsamtökin gerðu við þetta tækifæri athugasemdir við orðalag í greinargerð með frumvarpinu og voru þar gerðar vissar breytingar. Það er mat heildarsamtaka opinberra starfsmanna að heppilegra væri að breyta orðalagi 5. gr. til þess að þetta innihald laganna komi fram með skýrum og afgerandi hætti. Gerð er tillaga um eftirfarandi orðalag 5. gr. :

Skyldutrygging í lífeyrissjóði skal að lágmarki nema 10% af iðgjaldstofni og getur skiptst í lágmarksiðgjald og viðbótariðgjald. Lágmarksiðgjald og viðbótariðgjald skal ákveða í sérlægum, kjarasamningi eða með öðrum sambærilegum hætti, svo og skiptingu iðgjaldsins milli launamanns og launagreiðanda. Í lífeyrissjóðum þar sem réttindi eru fyrirframákveðin telst þó skyldutryggingariðgjald það iðgjald sem þarf til að standa undir samningsbundnum eða lögbundnum réttindum

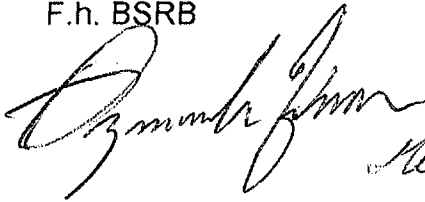
Lágmarksiðgjald, a.m.k. 10% iðgjald og nauðsynlegt iðgjald í Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóði hjúkrunarfræðinga, sbr. 13. gr. I. nr. 1/1997 og nr. 2/1997, skal renna til lífeyrissjóðs. Umsamið iðgjald umfram þetta iðgjald, en innan skyldutryggingar, er viðbótariðgjald.

Þá er heimilt í kjarasamningi að semja um viðbótariðgjald sem launamanni er heimilt að ráðstafa skv. samningi um lífeyrissparnað, skv. II. kafli laga þessara. Tilkynni launamaður ekki launagreiðanda eða lífeyrissjóði með hæfilegum fyrirvara hvert viðbótariðgjaldið skuli renna skal það varðveitt og ávaxtað hjá þeim lífeyrissjóði sem annast skyldu-tryggingu hans.

Þrátt fyrir orðalag 3. mgr. 5. gr. hér að ofan má taka undir þau sjónarmið lífeyrissjóðanna að óeðlilegt sé að setja þeim þær skorður að þeir megi ekki taka við viðbótariðgjaldi til séreignarsparnaðar.

Reykjavík, 29. apríl 1997

F.h. BSRB

F.h. Bandalags
háskólamanna

F.h. Kennarasambands
Íslands

